

Två centrala områden som berör trafik- och olycksfallsskador:

Skaderegleringsprocessen o

FOTO: IStock

och behovet av rehabilitering

Regeringen gav i våras Finansinspektionen och Socialstyrelsen var sitt utredningsuppdrag inom hela området personskador. Båda uppdragen berör trafik- och olycksfallsskador men har olika inriktning. Två centrala områden som ska utredas är skaderegleringsprocessen samt hälso- och sjukvårdens förutsättningar att ge skadade god vård. Personskadeförbundet RTP välkomnar regeringens uppdrag och vi avvaktar nu resultatet av utredningarna.

Enligt ett pressmeddelande från Regeringen är bakgrunden till uppdraget följande:
”Såväl enskilda som organisationer har fört fram kritik om hälso- och sjukvårdens och försäkringsbolagens behandling av personer med personskador, ofta vållade i trafiken, och hur de behandlas efter att en skada skett. Kritiken avser sjukvårdens verksamhet, läkarnas roller och bedömningar samt försäkringsbolagens hantering av skadeärenden”.

Genom att ge två uppdrag, ett till Finansinspektionen och ett till Socialstyrelsen vill regeringen få ett gemensamt grepp om frågorna för att klargöra vilka fortsatta initiativ som bör tas.

Uppdraget till Finansinspektionen avser att kartlägga och analysera försäkringsbolagens processer och rutiner avseende personskadade, för att klargöra om god försäkringsstandard avseende skadereglering upprätthålls. Hanteringen av de trafikskadade ska särskilt belysas. De medicinska rådgivarnas roll ska även belysas.

Socialstyrelsen uppdrag är att kartlägga vilka förutsättningar hälso- och sjukvården har att erbjuda personer med trafikskador med långvariga smärttillstånd god vård i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet samt behovet av och möjligheten att ta fram nationella kunskapsstöd till vården. Uppdraget har avgränsats till att huvudsakligen omfatta långvarig nacksmärta efter trafikolycka/nackskada efter whiplashrelaterat våld.

Möte med socialstyrelsen

Representanter från Personskadeförbundet RTP deltog vid ett dialogmöte på Socialstyrelsen torsdagen den 17 november. Socialstyrelsen som precis har startat upp arbetet önskade deltagarnas perspektiv på hur vården fungerar idag, eventuella problem och framtida utmaningar samt behovet av ett nationellt kunskapsstöd.

Personskadeförbundet RTP framförde att vården behöver utvecklas och att en stor problematik är den långa och svåra vägen till att få diagnos, ojämlig vård över landet, avsaknad av nivåstrukturerad vård, bristande kompetens inom primärvården och att samarbetet mellan vårdnivåerna är ostrukturerad eller obefintlig. Vidare framförde förbundet att det finns ett mycket stort behov av kunskapsstöd och av regionala kompetenscentra samt en utbyggnad av den specialiserade smärtvården för att kunna möta skadegruppens behov av vård och rehabilitering.

Förbundet anser också att de ökade svårigheterna för de skadade att få intyg från bland annat rehabiliteringsenheter särskilt bör uppmärksammas.

Prioriterade frågor

När det gäller Finansinspektionens uppdrag så noterar förbundet att Finansinspektionens redovisning av kartläggningen och analysen vid behov bör innehålla även en handlingsplan för fortsatta insatser. Vidare noterar förbundet att i de fall regeländringar som rör försäkringsbolagens skadereglering skulle kunna bidra till bättre förutsättningar för de skadade bör förslag lämnas i dessa delar.

Personskadeförbundet RTP har identifierat några frågor inom detta område som förbundet anser särskilt viktiga att utreda från rättssäkerhetssynpunkt.

Trafikskadenämndens funktion, sammansättning och arbetsätt:

Försäkringsbolagen är representerade i Trafikskadenämnden. Försäkringsbolagen kan därför i nämnden framföra uppfattningar och bedömningar (inklusive de medicinska rådgivarnas bedömningar) som de använder sig av i sin egen skadereglering ▷

och praxis som många gånger är mycket restriktiv. Detta gäller särskilt vid sambandsbedömningar. Den enskilde skadade har inte ekonomisk möjlighet att skaffa egna medicinska utlåtanden för att bemöta försäkringsbolagens bedömningar grundade på de medicinska rådgivarnas slutsatser. Nämnden anser inte att den skadades kostnad för ett läkarutlåtande i t.ex. en sambandsfråga är en kostnad som kan eller ska ersättas genom trafikförsäringen. Denna begränsning gör det i praktiken omöjligt för den skadade att kunna skaffa egna medicinska utlåtanden. Försäkringsbolaget har därför ett betydande övertag vilket äventyrar den skadades möjligheter till en rättssäker bedömning. Det förekommer att Trafikskadenämnden yttrar sig till den skadades nackdel trots att den skadade och försäkringsbolaget är överens i en viss fråga. Detta är inte en tillfredsställande ordning.

Trafikskadenämndens funktion, sammansättning och arbetsätt bör därför allsidigt utredas. Målet bör vara att tillskapa en ordning som på ett rättssäkert sätt beaktar den skadades intressen i skaderegleringen.

Rätten till ombud i skaderegleringen:

Genom en ändring i lagen om allmän rättshjälp 1988 försvann i praktiken möjligheten att via den allmänna rättshjälpen få kostnaderna för ett ombud (i trafik- och ansvarsskador) betalda genom rättshjälpen. I stället fördes ansvaret för att den skadade skulle få biträde av ett ombud i skaderegleringen över på försäkringsbolagen. Dessa skulle således svara för ombudskostnaderna vid regleringen av personskador vid trafik- och ansvarsskador. Försäkringsbolagen brukar hänvisa till ”det frivilliga åtagandet.”

Försäkringsbolagen tolkar detta åtagande olika. Några försäkringsbolag tillämpar åtagandet enligt intentionerna vid ändringen av rättshjälplagen och betalar i princip alltid den skadades skäligena och nödvändiga kostnader för ett ombud. I vissa fall nekas den skadade av försäkringsbolaget att få kostnaderna för ett ombud betalda, i andra fall medger försäkringsbolaget att svara för ombudskostnaderna i endast begränsad omfattning.

Det är mycket otillfredsställande att alla skadade inte behandlas lika när det gäller möjligheten att få kostnaderna för ett ombud betalda i skaderegleringen.

Rättsskyddets utformning och omfattning:

Om den skadade inte kan acceptera försäkringsbolagets slutliga ställningstagande (det förutsätts att ärendet har nämndprövats) återstår endast möjligheten att väcka talan vid domstol mot försäkringsbolaget. Det är då fråga om ett renodlat tvåpartsförhållande – den skadade på ena sidan och försäkringsbolaget på den andra.

För parterna gäller dock helt olika ekonomiska förutsättningar, varför den enskilde oftast anser sig inte kunna ta den ekonomiska risken som en rättegång innebär.

Rättsskyddet – som ingår som ett moment i bilförsäkringen (minst halvförsäkring krävs) och i hemförsäkringen – är begränsad. Det belopp som kan betalas från rättsskyddet varierar mel-

lan försäkringsbolagen - 200 000 – 250 000 kr är vanliga belopp.

Rättsskyddets begränsningar gör det i praktiken omöjligt för väldigt många personskadade att få sin rätt till ersättning prövad i domstol. I andra länder, t.ex. Tyskland, finns möjlighet att köpa en särskild rättsskyddsförsäkring med ett försäkringsbelopp på ca 1 800 000 kr. I Sverige ingår rättsskyddet som en del i en paketförsäkring – rättsskyddsförsäkring kan inte köpas separat av privatpersoner.

Fördelningen av rättegångskostnader vid avgörande av tvist i domstol mellan försäkringsbolag och den som blivit skadad, t.ex. i trafiken:

Denna fråga hänger samman med rättsskyddets utformning. Som bekant måste den part som förlorar målet betala både sina egna och motpartens rättegångskostnader (i detta fall försäkringsbolagets rättegångskostnader).

Eftersom rättegångskostnaderna i ett personskademål redan i första instans (tingsrätten) i många fall kan uppgå till 500 000 –

1 000 000 kr eller mer, har den skadade i allmänhet inte råd att ta den ekonomiska risk som det innebär att få rätten till ersättning prövad i domstol. Genom rättegångsbalkens regler om fördelning av rättegångskostnaderna då ett mål avgörs i domstol blir den skadade därför i praktiken berövad sin rätt att få sin sak prövad i domstol. Detta är ett allvarligt rättssäkerhetsproblem.

Målet för en översyn av rättsskyddet och reglerna om fördelningen av rättegångskostnaderna måste vara att åstadkomma en lösning som – i praktiken – gör det möjligt för den skadade att få sin rätt till ersättning prövad i domstol på ett rättssäkert sätt. Några frågor som kan diskuteras är en kraftig förbättring av villkoren för rättsskyddet och en ändring av rättegångsbalkens regler om fördelningen av rättegångskostnaderna i mål om personskador.

Motion om trafikskadades villkor

Vi har även uppmärksammat att det inkommit en motion till riksdagen som ligger helt i linje med Personskadeförbundet RTPs arbete. Motionen, Trafikskadades villkor 2016/17:199 kommer

troligtvis att behandlas i början av nästa år. Personskadeförbundet RTPs förhoppning är att riksdagen kommer att bifalla de förslag som lämnats i motionen av Lotta Johnsson Fornarve (v) med flera. Förslagen till riksdagsbeslut i motionen är följande:

- Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ska undersöka hur handläggningen av ärenden och processen i Trafikskadenämnden fungerar ur ett rättssäkerhetsperspektiv samt lämna förslag på vilka eventuella åtgärder som behöver vidtas för att stärka rättssäkerheten.
- Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i motionen om att det bör utredas så att vardera parten bär sina egna rättegångskostnader.

Konferens hösten 2017

Personskadeförbundet RTP vill vara en aktiv part i frågan om vad som behöver göras för att förbättra situationen för personer som råkat ut för trafik- och olycksfallsskador. Som ett led i detta arbete kommer vi därför att genomföra en konferens hösten 2017 som vi hoppas kan bidra till en positiv utveckling inom området.

Konferensen som kommer att hållas i Karlstad ska belysa situationen för personer som skadats i trafiken och vid olycka och som fått en nack- eller skullskada. Den riktar sig till dem som skadats, professionen och andra som är involverade. Konferensen kommer även att belysa den moderna neurovetenskapen som finns inom området. Målet är att ta till oss den senaste kunskapen för en fortsatt dialog med beslutsfattare och andra aktörer i samhället.

Material om skadereglering

Personskadeförbundet RTP har också tillsammans med juridisk expertis tagit fram ett material om vad som gäller vid olika typer av personskador.

Tanken med materialet är att det ska fungera som vägledning för personer som råkat ut för t.ex. en trafik- eller olycksfallsskada. Här finns information om hur man går till väga för att anlita ett personligt ombud, vilken roll ombudet har samt vilka krav man kan ställa på sitt ombud. Information finns om vad som gäller vid arbetsskada, trafikskada samt olycksfallsskada. Materialet beskriver också vilken ersättning man kan få genom Patientskadlagen om man skadas i samband med hälso-, sjuk- eller tandvård enligt patientskadlagen.

Materialet är nu klart och en första version har skickats ut till alla lokalföreningar. Vi kommer i ett senare skede även att trycka upp materialet till en eller flera broschyrer som kommer att finnas tillgängligt för våra medlemmar.

Materialet är utformat i fem delar:

- Att anlita ombud – några saker att tänka på
- Vårdskada – patientförsäkring
- Information vid arbetsskada
- Information vid trafikskada
- Information vid olycksfallsskada ●